

ČÁST PRVNÍ

Léta Páně 1443
Šedesát šest let po smrti
Eduarda III.

„Běda tobě, země, je-li tvým králem chlapec.“
Kazatel 10:16

Ten měsíc bylo v Anglii chladno. Umrzlé cesty ve tmě bělavě zářily a ze stromů visela splývavá pavučina námrazy. Strážce držící hlídku na cimbuří se choulily a třásly. V nejvyšších patrech se mezi kameny s hvízdáním a kvílením proháněl vítr a oheň v krbu hřál právě tak málo, jako by byl jen namalovaný.

„Já si, Viléme, pamatuju, jaký býval Jindřich V. ještě jako princ! Jaký to býval lev! Kdyby mu osud dopřál ještě aspoň deset let, ležel by mu u nohou i zbytek Francie. Jindřich z Monmouthu byl můj král, ten a žádný jiný. Bůh je mi svědkem, že bych ochotně následoval i jeho syna, jenže ten hošík není jako jeho otec. Místo anglického lva tu máme běloučkého beránka, který nás zve k modlitbě. Pro Krista! To bych brečel!“

„Derry, prosím! Máš moc zvučný hlas. A já nebudu poslouchat takové rouhání. Nesnesu to ani u svých lidí a od tebe očekávám lepší chování.“

Mladší z obou mužů přestal přecházet po místnosti a vzhlédl. Tvářil se nesmlouvavě. Učinil dva rychlé kroky a zastavil se těsně u svého druha. Ruce měl připažené, ale lehce pokrčené v loktech. Byl sice o hlavu menší než lord Suffolk, ale dobře stavěný a zdatný. Jeho síla a hněv v něm bez ustání těsně pod povrchem bublaly.

„Přísahám, Viléme, že jsem nikdy neměl takovou chuť tě přetáhnout! Slyšet tě může leda některý z mých mužů. Myslíš si snad, že jsem na tebe nastražil léčku? Vážně si to myslíš? Ať tě klidně slyší. Každý z nich ví, co bych jim udělal, kdyby vyzradili jediné slovo.“ Mohutnou pěstí zlehka dloubl Suffolka do ramene, a když se lord zamračil, rozesmál se.

„Rouhání, říkáš? Celý život jsi prožil jako válečník, ale mluvíš jako baculatý farář. Pořád tě dokážu dostat na lopatky, Viléme. V tom je rozdíl mezi mnou a tebou. Umíš se docela obstojně bít, když ti někdo zavelí. Ale já bojuju, protože mě to baví. A proto ta záležitost zůstává na mně, Viléme. Já budu ten, kdo najde vhodné místo, kam vrazit nůž, a taky ho tam vrazí. Nepotřebujeme zbožné a šlechetné velmože, Viléme, rozhodně ne k tomuhle. Potřebujeme muže, jako jsem já: chlapa, co rozpozná slabé místo a nebojí se na ně udeřit.“

Lord Suffolk se tvářil nasupeně a zhluboka se nadechl. Když se vrchní králův vyzvědač dostal do ráže, dovedl ve svých zlučovitých výlevech mistrně směřovat urážky s poklonami, ale Suffolk si řekl, že jakmile se člověk začne cítit ukřivděně, nikam se nedostane. Navíc tušil, že Derihew Brewer ví až moc dobře, jak dlouho může pokoušet jeho trpělivost.

„Možná že opravdu nepotřebujeme šlechetné velmože, Derry, zato ale potřebujeme vojevůdce, který by stačil na Francouze. Napsal jsi mi list, vzpomínáš? Opustil jsem své povinnosti v Orléansu a přeplaval jsem se přes moře jen proto, abych si tě vyslechl. Proto bych byl rád, kdyby ses mi svěřil se svými plány, jinak se vydám zpět na pobřeží.“

„To by se ti líbilo, vid? Abych našel odpovědi na otázky a pak je svěřil svému vznešenému příteli, který za mě sklídí všechnu slávu! Aby pak všichni říkali: ‚Tenhle Vilém Pole, hrabě ze Suffolku, to je ale hlava!‘ A na Derryho Brewera si nikdo nevzpomene.“

„Vilém *de la Pole*, milý Derry, jak je ti dobře známo.“

Derry zaťal zuby a vztekle zavrčel:

„Tak? Myslíš, že je právě teď vhodná doba na libozvučná francouzská příjmení? Pokládal jsem tě za chytřejšího, Viléme, to mi věř. Věci se mají tak, že to provedu, děj se co děj; záleží mi totiž na tom beránkovi, co nám vládne. A taky se nechci dívat, jak moji zemi rvou na kusy všelijací šílenci a drzí parchanti. Mám plán,

třebaže se ti nebude líbit. Chtěl jsem jenom vědět, jestli si uvědomuješ, co všechno je v sázce.“

„Uvědomuji,“ přisvědčil Suffolk a jeho šedé oči hleděly chladně a tvrdě.

Derry se na něj nevesele zašklebil a odhalil přitom nejbělejší chrup, jaký kdy Suffolk u dospělého muže viděl.

„Ne, neuvědomuješ,“ zasyčel. „Celá země čeká, jestli se ukáže, že je mladý Jindřich aspoň z poloviny takový muž, jako býval jeho otec, který si podmanil půlku Francie a zahnal jejího vzácného dauphina na útěk jako malé děvčátko, a jestli dokončí jeho velkolepé dílo. Všichni čekají, Viléme. Králi je dvaadvacet a v tom věku byl už jeho otec voják, jak má být. Vzpomínáš? Starý Jindřich V. by Francouzům vyrval plíce z hrudi a nasadil si je jako rukavice, kdyby si potřeboval zahřát ruce. Ale tenhle beránek? Ten kluk? Kdepak! Jehně nemůže nikoho vést a nemůže ani bojovat. Ani vousy si nemůže nechat narůst, Viléme! Až Francouzi pochopí, že proti nim nikdy nevytáhne, bude po nás, copak to nechápeš? Až se přestanou trást hrůzou před králem Jindrou, lvem ze zatracené Anglie, který by se mohl vrátit, bude se vším konec. Možná už za rok nebo dva se tu budou francouzští vojáci rojit jako vosy, a když budou mít volno, vyrazí si na den do Londýna, aby si užili trochu toho znásilňování a vraždění. A my budeme smekat a uklánět se, sotva zaslechneme francouzštinu. Tohle bys přál svým dcerám, Viléme? A svým synům? Přesně tohle je totiž v sázce, Angličane Viléme Pole!“

„V tom případě mi pověz, jak můžeme dosáhnout příměří,“ promluvil Suffolk pomalu a ztěžka.

Bylo mu čtyřicet šest let a byl to mohutný muž s hřívou ocelově stříbřitých vlasů splývajících ze široké lebky skoro až na ramena. V posledních letech dost přibral a vedle Derryho si připadal starý. V pravém rameni ho skoro denně píchalo a jednu nohu mu kdysi poranili tak, že se mu sval už nikdy úplně nezahojil. V zimě

kulhal, a když teď stál v chladné místnosti, cítil, jak mu do nohy vystřeluje bolest. Zvolna mu docházela trpělivost.

„Přesně takhle mi to řekl ten hošík,“ odpověděl Derry Brewer. „Přines mi příměří, Derry!“ povídá. „Přines mi mír!“ Mír ve chvíli, kdy bychom jediným dalším rokem pořádného boje mohli získat všechno. Zvedal se mi žaludek – a jeho otec, chudák stará, se musel obracet v hrobě. Strávil jsem v archivech víc času, než by kdokoli mohl žádat od člověka zrozeného z ženy. Ale nakonec jsem to našel, Viléme Pole. Našel jsem něco, co Francouzi nezpochybní. Když jim to předložíme, budou se vztekat a mračit, ale vzdorovat nám nedokážou. Chlapec se dočká svého příměří.“

„A podělíš se se mnou o svůj objev?“ zeptal se Suffolk, který se už jen stěží ovládal. Tenhle Derry mu šel na nervy, jenže pobízet ho nemělo smysl a hrabě si stejně myslel, že vrchního špeha baví, když Suffolk čeká na každé jeho slovo. Rozhodl se, že mu neudělá radost a nedá najevo, jak je netrpělivý. Přešel na druhou stranu místnosti, nalil si vodu ze džbánu a rychlými doušky ji vypil.

„Náš Jindřich chce ženu,“ odvětil Derry. „A dřív zamrzne peklo, než by se dočkal královské princezny jako jeho otec. Kdepak, francouzský král si svoje dcery šetří pro Francouze a já mu nehodlám poskytnout šanci, aby nás mohl odmítnout. Jenže je tu ještě jeden rod, Viléme: Anjouovci. Vévoda vznáší formální nároky na Neapolsko, Sicílii i Jeruzalém. Starý René se považuje za krále a už deset let ruinuje svou rodinu prosazováním práv. Jen na výkupném zaplatil víc peněz, než ty nebo já někdy uvidíme, Viléme. Navíc má dvě dcery a jedné je třináct a ještě není zasnoubená.“

Suffolk zavrtěl hlavou a dolil si pohár. Dávno se vzdal vína a piva, ale teď po takovém nápoji opravdu zatoužil.

„Vévodu Reného z Anjou znám,“ řekl. „Nenávidí Angličany. Jeho matka byla velkou přítelkyní té dívky, té Jany z Arku, a tu jsme, jak si jistě vzpomínáš, upálili.“

„A po právu,“ odsekl Derry. „Byl jsi u toho, sám jsi ji viděl. Ta malá čubka byla ve spolku když ne přímo s ďáblem, tak určitě s někým jemu podobným. Ty to pořád nechápeš, Viléme. Francouzský král naslouchá. Ten pyšný páv vděčí Renému z Anjou za trůn i za všechno ostatní. Neposkytla mu snad útočiště, když vzal král nohy na ramena a prchal? Neposlala snad Janičku z Arku k Orléansu, aby přiměla Francouze k útoku? Anjouovci zachránili Francii pro Francouze, a když ne Francii, přinejmenším tu říť Francie, která jim ještě zbyla. Anjou je klíč ke všemu, Viléme. Pro Krista, francouzský král si vzal za manželku Reného sestru! Tahle rodina může na svého králíčka zatlačit – a navíc má neprovdanou dceru! Říkám ti, že nám otevře cestu. Prověřil jsem je všechny, Viléme, každého francouzského ‚velmože‘, co má aspoň tři vepře a dva sluhy. Markéta z Anjou je skutečná princezna a její otec ožebračil sám sebe, jen aby to dokázal.“

Suffolk si povzdechl. Připozdilo se a on byl unavený.

„Derry, i kdybys měl pravdu, nic z toho nebude. Setkal jsem se s vévodou, a nejednou. Vzpomínám si, jak si hořce stěžoval, že se angličtí bojovníci posmívají jeho rytířskému Řádu půlměsíce. Vím, že se ho to velmi dotklo.“

„Potíž je v tom, že francouzsky se půlměsíc řekne *croissant*.“

„Rohlíkový řád není o nic podivnější než Podvazkový řád, nemyslíš? Ať je to, jak chce, Derry, René nám dceru nedá, a už vůbec ne výměnou za příměří. Možná by ji vyměnil za velký majetek, pokud je na tom tak zle, jak říkáš, ale za mír? Takový blázen není. Už deset let jsme nepodnikli válečné tažení a uhájit državy, které nám ve Francii zbyly, je rok od roku těžší. Mají u nás vyslance a ten je určitě informuje o všem, co tu vidí.“

„Informuje je o všem, co mu dovolím, aby viděl – s tím bych si nedělal starosti. Mám toho navoněného panáčka v hrsti. A taky jsem ti neřekl, co můžeme Renému nabídnout: něco, z čeho se

ten staroch zpotí a půjde jako prosebník tahat krále za rukáv, jen aby přistoupil na naše podmínky. Bez příjmů ze svých dědičných zemí je chudý jako kostelní myš. A proč to všechno? Protože jeho země držíme my. Patří mu pár polorozpadlých hradů obklopených nejúrodnější půdou Francie, a těch si místo něj užívají dobří Angličani a vojáci. Celé hrabství Maine a vévodství Anjou, Viléme. To už ho přiměje rychle zasednout k jednacímu stolu. A nám to přinese příměří aspoň na deset let. Co na deset – na dvacet, a tu zatracenou princeznu k tomu! René z Anjou má na jejích krále vliv a žabožrouti se přetrhnou, aby nám vyhověli!“

Zklamaný Suffolk si protřel oči. V ústech cítil chuť vína, kterého se už přes rok nedotkl.

„To je šílenství. Chceš, abych jim vydal čtvrtinu našich území ve Francii?“

„Myslíš, Viléme, že jsem z toho nadšený?“ vybafl Derry podrážděně. „Dlouhé měsíce jsem se v potu tváře snažil najít lepší řešení. Král mi řekl: ‚Zajisti mi příměří, Derry,‘ tak tady ho má. Je to jediný způsob, jak jej dosáhnout. Kdyby existoval jiný, dávno bych na něj přišel, to mi můžeš věřit. Kdyby náš panovník uměl použít otcův meč, kdyby ho pro Krista aspoň uzvedl, nemuseli jsme tu teď spolu mluvit. Byli bychom zase jednou tam, polnice by troubily a Francouzi by prchali. Protože to nedokáže – a on to nedokáže, vždyť ho znáš –, je tohle jediná cesta k míru. A celé to zakamuflujeme tím, že mu zároveň najdeme manželku.“

„Králi už jsi o tom pověděl?“ zeptal se Suffolk, třebaže odpověď předem znal.

„Kdybych mu to pověděl, souhlasil by, nemyslíš?“ opáčil Derry trpce. „Ty to víš nejlépe, Derry!‘ ‚Když myslíš, Derry...‘ Sám víš, jak mluví. Dokážu ho přesvědčit, aby souhlasil se vším. Potíží je v tom, že to dokáže kdokoli. Je to slaboch, Viléme. Můžeme udělat jediné: opatřit mu manželku, získat čas a doufat, že jeho syn

bude dost silný.“ Když si všiml, jak pochybovačně se Suffolk tváří, odfrkl si: „S Eduardem to bylo právě tak, ne? Po Kladivu na tu skotskou verbež přišel slabý syn – ale vnuk? Chtěl bych někdy zažít takového krále! Vlastně jsem ho zažil, zažil jsem Jindřicha, lva od Azincourtu, ksakru! Možná že je to víc, než může člověk v jednom krátkém životě chtít. Ovšem než se dočkáme vhodného panovníka, potřebujeme příměří. Víc od toho holobrádka čekat nemůžeme.“

„Už jsi viděl portrét té princezny?“ zeptal se Suffolk s pohledem upřeným do dálky.

Derry se pohrdavě zasmál.

„Markéty? Potrpíš si na mladá děvčata, že? Jsi ženatý muž, Viléme Pole! Co záleží na tom, jak vypadá? Je jí skoro čtrnáct a je to panna, na ničem jiném nesejde. Může být samá piha a bradavice a náš Jindřich stejně prohlásí: ‚Když myslíš, že bych měl, Derry...‘ Taková je pravda.“

Derry stanul Suffolkovi po boku. Neušlo mu, že starší muž se zdá shrbenější, než když sem před chvílí vešli.

„Ve Francii tě znají, Viléme. Znali i tvého otce a bratra a vědí, že tvoje rodina umí plnit sliby. Vyslechnou tě, když s tím za nimi přijdeš. Pořád nám zůstane sever země a celé pobřeží. Pořád budeme držet Calais s Normandií, Pikardií i Bretaň, celé území až po Paříž. Kdyby bylo možné udržet tohle všechno a k tomu i Maine a Anjou, zvedl bych naše prapory a vydal se s tebou na pochod. Jenže to nedokážeme.“

„Než se vrátím do Francie, potřebuji tohle všechno slyšet přímo od krále,“ hlesl Suffolk. Pohled měl prázdný.

Derry podrážděně uhnul pohledem.

„Jistě, Viléme, chápu. Ale víš sám... Vlastně ne, dobrá. Najdeš ho v kapli. Možná ho dokážeš vytrhnout z modliteb, těžko říct. Bude se mnou souhlasit, Viléme. Pokaždé se mnou souhlasí, ksakru!“

†